

ԱԽԵՏԱԲԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կր հրատարակուի ամէն երեքշաբթի : Տարեկան գինն է 1 1/2, վեց ամսուանը 3/4 մէծիտիկ, կանխիկ, և հատը 30 փարս : Խմբագրութեան և բաժանորդագրութեան վերաբերեալ նամակներ ուղղուելու են առ Մր. Կրիկ, Կ. պոլիս, Ս.Սերիգան խան :

ՀԱՏՈՐ 35.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ. ՅՈՒԼԻՍ 25. 1882

Թի 30

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հոգեւոր զօրութիւն : Մեկնութիւն : Արուեստա-
հանդէս ձկնորսութեան : Աղբիւսանդորիս : Բոպէրդ
գողէն : Ա յնձապ գողէն : Միախոսարք ի նար-
բերդ : Քաղաքական լուրեր : Ստակի զիններ :

ՀՈԳԵՎՈՐ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ

4.

ՄԱՐԴԻԿ այլեւայլ տեսակ գործեր
ունին կատարել, ուստի և կարօտ են
այլեւայլ տեսակ զօրութեանց այն
գործերը կատարելու : Մարդիկ պար-
տին վարել, ցանել և հնձել իրենց
արտերը, արածել իրենց հօտերը,
կանգնել տուն և խանութ, գործել
և շինել այլեւայլ տեսակ բաներ, և
յանձն առնուլ ուրիշ անխել աշխա-
տութիւններ, որոց ամէնքը կը պա-
հանջեն մարմնոյ ոյժ : Այսպիսի ոյժ
պատուական է, վասն զի հարկաւոր
է մարդկային ազգին բարգաւաճման,
նա մանաւանդ կենաց : Ապա մարդիկ
պարտին մեծապէս յարգել մարմնոյ
զօրութիւնը, եւ ջանալ յաւելուլ զայն
իրենց և իրենց որդեւոց վրայ : Պար-
տին խնամուլ զդուշմանալ մարմնոյ ոյժը
տկարացունող որեւիցէ պատճառէ, և
անսալ բնական օրինաց և կանոնաց
որովք առողջութիւնը կրնայ պահուիլ
եւ մարմինը կ'ըլլայ զօրեղ և տուրդ :

Մարմնոյ ոյժը, թէպէտ այսչափ
կարեւոր է, սակայն ստորին ուրիշ
զօրութեանց քով զորս պարտին ու-
նենալ մարդիկ : Մարդիկ կարօտ են
ուրիշ տեսակ զօրութեան մը որ քան
զմարմնաւորն գեր ի վերայ է, այսինքն
մտաւոր զօրութեան : Մտաւոր զօրու-
թեան քան զմարմնաւորն առաւելու-
թիւնը յայտնի է նոյն իսկ նիւթական
աշխարհի մէջ : Ով որ իւր ձեռքը մի-
այն գիտէ գործածել կրնայ օրը
հանդերձ մը միայն կարել. բայց ով
որ կարող է գործածել նաեւ իւր
միտքը, կրնայ մեքենայ մը հնարել
որով ոչ մի, այլ աւելի հանդերձ կըր-
նայ կարել օրը : Մարդ մը որոյ զօ-
րութիւնը միայն մարմնոյ ոյժն է,
որչափ և հզօր ըլլայ, կրնայ քսան,
յիսուն, կամ առ առաւելն հարիւր
քաշ բեռ տանել. բայց ով որ մարմ-
նաւորն հետ ունի մանաւանդ մտա-
ւոր զօրութիւն, կրնայ հնարել շոգե-
շարժ մեքենայ մը, որով կրնայ տանել
հազարաւոր քաշ բեռ շատ հեռաւոր
տեղեր : Յայտնի է ուրեմն թէ մարդ-
կային գործոց ամէն ճիւղին մէջ, նիւ-
թականին անդամ, մտաւոր կարողու-
թիւնը անհամեմատ ի վեր են քան
զմարմնաւորս :

Դարձեալ, կան մարդկային գործու-
նեութեան ուրիշ ճիւղեր, յորս մարմ-

նաւոր կարողութիւնք, որչափ և հա-
տուն և զօրացած ըլլան, անօգուտ են
և ապարդիւն : Մարդոց բազմապիսի
մտաւոր յարաբերութեանց մէջ, ա-
նոնց մտաւոր մրցմանց մէջ, եւ
այլեւայլ բարձր պաշտօններու մէջ ոչ
թէ մարմնոյ ոյժ, այլ մտաց կորով և
զօրութիւն հարկաւոր է, նա մանա-
ւանդ մտաւոր զօրութեան ազնուա-
գոյնը : Համառօտիւ, ամէն մտաւորա-
կան գործոց մէջ զարդիս պէտք կան
հոգեւոր մարդոց, որ կարող ըլլան
ճշդիւ որոշել, քաջ ըմբռնել և իմաս-
տութեամբ ուղղել այն զօրութիւն-
ներն որ կ'աղդեն ընկերական և քա-
ղաքական գործոց վրայ : Ամէն ազ-
գի, և վարչութեան եւ դատարա-
կութեան վերաբերեալ ամէն ճիւղի
մէջ, պիտոյ են խնամուլ մարդիկ,
որ կարող են դարման տանել ժամա-
նակին կարօտութեանց, և եւս աւելի
բարձրացունել դարուն քաղաքակր-
թութիւնը : Թող ամէն երիտասարդ
համազօր թէ աշխարհ կարօտ է
բարձրագոյն մտաւոր կարողութեան
զոր ինք կրնայ իւր մէջ զարգացնել,
թող գիտնայ նաեւ թէ աշխարհ, կա-
նուի կամ անագան, պիտի ճանչնայ
բուն մտաւոր զօրութեան յարգը, ով
որ ըլլայ այն զօրութեան տէր :

Կայ սակայն ուրիշ տեսակ մը կա-
րողութիւն որ քան զմտաւորն գերա-
զանց է, այն է հոգեւոր կարողու-
թիւնը : Այս վերջին տեսակին առա-
ւելութիւնն անկէ յայտնի է, որ այս
տեսակ զօրութիւն հարկաւոր է ի-
մաստութեամբ եւ առաքինութեամբ
գործածելու զօրութեանց միւս տե-
սակները : Մարդ կրնայ ունենալ հըս-
կայի զօրութիւն, բայց ասկէ չի հե-
տեւիր բնաւ թէ այն մարդն ունի նաեւ
կամք գործածելու իւր զօրութիւնը
յօգուտ այլոց, կրնայ, ընդ հակառակն,
յօժարել մանաւանդ ի վնաս գործա-
ծել զայն : Եթէ արդարեւ անոր կամքն
այսպէս է, անոր զօրութիւնը կրնայ
ըլլալ միջոց բռնութեան, եւ այնչափ
աւելի՛ որչափ աւելի է մարմնոյ զօ-
րութիւնը : Նոյնպէս մարդ կրնայ ու-
նենալ մեծ մտաւոր զօրութիւն, եւ
գործածել զայն մարմնասիրական,
անձնասիրական և դիւսական գործե-
րու : Ո՛րչափ մարդիկ եղած են յաշ-
խարհի խելօք և հանճարով երեսելի,
բայց իրենց խելքը և հանճարը գոր-
ծածած են չար նպատակներու : Ի՛նչ
խելք եւ հանճար չեն ցուցներ մար-
դիկ այսօր իսկ ի խաբել, գաւել, կե-
ղեքել և կործանել զայլս : Աշխարհ ոչ

այնչափ վնաս կը կրէ այսօր մարմնով
տկարներէ, որչափ զօրաւորներէ որ
կամք չունին իրենց զօրութիւնը
գործածել առաքինութեան գործե-
րու : Եւ ոչ կը կրէ աշխարհ այնչափ
վնաս մտք տկարներէ, որչափ հան-
ճարներէ որ իրենց հանճարը կը
գործածեն ի վնաս և ի կորուստ այ-
լոց : Աշխարհի մեծագոյն պէտքն է
այնպիսի զօրութեան որ կարգէ եւ
ուղղէ մարդոց նիւթական և մտաւոր
զօրութիւնները, և միտեցունէ զա-
նոնք ի գործ ածել այն զօրութիւն-
ներն ի փառս Աստուծոյ և յօգուտ
մարդկան : Մարդիկ ի բնէ են անձ-
նասէր, դիւրաւ կը մոռնան զԱստ-
ուած և ոչինչ կը համարին այլոց ի-
րաւունքը : Պաշարեալ են ամէն տե-
սակ փորձութիւններէ, և չի վստահ-
ուիր անոնց ոչ մարմնաւոր եւ ոչ
մտաւոր զօրութեան իրեն բաւական
միջոց դէմ դնել տալու անոնց փոր-
ձութեանց : Մարդ պէտք ունի քան
զմարմնաւոր եւ զմտաւոր զօրութիւն
գերազանց զօրութեան, այնպիսի զօ-
րութեան որ բաւական է ազատել
մարդուն միտքը և սիրտը մոլութեանց
գերութենէն, և կարողացունել զնա
յամենայնի և ամենայն ուրեք յիշել
զԱստուած մեծարանօք : Մարդ պէտք
ունի այնպիսի զօրութեան որ մարդէ
սիրան անձնասիրութենէ և հեշտասի-
րութենէ, ընդ զնա սիրով առ Աստ-
ուած և առ մարդիկ, և այսպէս
պատրաստէ զմարդ կատարել իւր
պարտքը յաստիս, և ժառանգել յաւի-
տենական կեանքն ի հանդերձելումն :

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ

«Գիտցե՛ք որ Դե եղբայրք Տէմիթեոս աքնի-
նա՛ծ է, որուն հետ, թէ որ շաբաթ էս, պի-
տի գլխաւոր լինել» (Երբ. ԺԳ. 23) :

Այս համարը կ'ախարհէ Տիմոթէոսի
բանտարկութիւնն մը որմէ մեք տեղեկու-
թիւն չունինք : Պաղեստինու Քրիստոնէաց
Հրեայք առ որս ուղղուած է Երուսաղեմ
թողլով լսած էին Տիմոթէոսի բանտար-
կութիւնը, ուստի հարկաւ պիտի ուրա-
խանային լսելով անոր արձակումը : Այս
բանտարկութիւնը եղաւ թերեւս Հռոմ,
ուր զնաց Տիմոթէոս Պողոսի հետ : Բայց
ստոր վրայ ստոյգ չենք :

ԱՐՈՒՆՍՏԱՀԱՆԴԵՍ ԶԿՆՈՐՍՈՒԹԵԱՆ

3.

Ձուկերը մեծաւ մասամբ կ'որսացուին
նաւակներ եւ նաւեր գործածելով, եւ
յայտմասին եւս արուեստաւորութիւնն միջ
կայ յիշուելու արժանի շատ բան : Սկան-
ախնաւորացիք կը գործածեն տակաւին այն
ձեւ եւ օրինակ նաւակներ զոր կը գոր-
ծածին անոնց նախնիք հազար տա-

րի առաջ, բայց ուրիշ ազգեր կը ջանան
միշտ փոխել եւ բարելոքել իրենց նաւակ-
ներուն ձեւը եւ չէնք : Սակայն ինչ ձեւ
նաւակ, ինչ տեսակ տառապատ եւ կազ-
մած լաւագոյն եւ յարմարագոյն է, ոչ
որայ համար միայն, այլ եւ մանաւանդ
յանկարծ եւ ահագին հզօրեց եւ մրիկաց
դէմ որ յաճախ կը պատահին հիւսիսային
երկրներուն ծովերէրքը : Հիմա այս
խնդիրները սորվելու կը դադրին ձկնորս
ժողովուրդք հիւսիսայ, եւ այս անգամու
արուեստաւորութեան ամէն ջան ի գործ
դրած է լուծել այս խնդիրները՝ ցուցնե-
լով նոր եւ լաւագոյն նաւակներ եւ նա-
ւավարութեան կահուց եւ գործեաց օրի-
նակներ :

Բայց նաւակներու համար հարկաւոր է
նաեւ նաւահանգիստ, եւ անոնց նաւահան-
գիստ : Ձկնորք կ'ընտրեն երթալ մանա-
ւանդ անհրաժեշտ նաւահանգիստ, թէեւ
հեռու ըլլայ նաւահանգիստը, եւ հարկ
ըլլայ ծանր տուրք տալ, քան այնպիսի
նաւահանգիստ որ թէպէտ մօտ է, չէ
սակայն ապահով : Ուստի վերոյիշեալ ար-
ուեստաւորութիւնն միջ ցուցուած են օրի-
նակաւ ձկնորսաց համար ընտրի նաւա-
հանգիստներ որ կան աշխարհի վրայ այլ
եւայլ տեղեր, ցուցուած է նաեւ թէ
ինչպէս ընդարձակուած եւ ապահովուած
են այն նաւահանգիստք : Արդ, աղէկ նա-
ւահանգիստն ըլլալու է բաւական խոր,
որ նաւակները լողան անոր մէջ տեղա-
տուութեան տանին անգամ, երկրորդ
ըլլալու է անհրաժեշտ, ապահով, երրորդ
գիւրտաստոյց, այսինքն գիւրտի մոտեւու
եւ ելլու, չորրորդ՝ ըլլալու է ընդար-
ձակ, ինքերորդ՝ վաղելու է անոր միջ
ուժգին հոսանք մը որ դուրս քշէ տանի
աւազը, այլովքն հանդերձ : Նաւահան-
գը ստի օրինակներէն կը տեսնուի որ շատ
ընտրի է զեղեցիկ նաւահանգիստը կըր-
նան շիւղիլ, եթէ ծախուց չխնայուի :

Արուեստաւորութեան ձկնաց միտ դնելով՝
չի մոռար ձկնորսը : Կու տայ օրինակ-
ներ վեցելու եւ անգորր տնակներու որ
քիչ ծախք կրնան շինուիլ, այնպէս որ
աղքատագոյն ձկնորսն անգամ կրնայ ա-
ւելի հնգիստ վայելել բնակարանի կող-
մանէ քան որչափ կը վայելէր ցարդ : Կու
տայ նաեւ օրինակներ՝ ապահովութեան
նաւակներու, վարստներու (լոյս տուող
աշտարակներ) : Կը ցուցնէ նաեւ թէ դիտա-
րաններէն տրուած տեղեկութեանց վրայ
ծովերքը գործներ պարզելով եւ ուրիշ
նշաննք դնելով ինչպէս խնայ կը տրուի
ձկնորսոց թէ մրիկի պիտի ելլէ : Արուես-
տաւորութեան կը ցուցնէ նաեւ ջուր չծծող
հանդերձներու այլեւայլ տեսակներ, նաեւ
կողմնացի, ծանրաչափի, եւ ուրիշ
աստիճանաւ գործեաց այլեւայլ օրինակ-
ներ, որ ցարդ ծանօթ չէին շատերուն :

Հոն կ'ցուցուին նաեւ աշխարհացոյցներ,
տախտակներ, վիճակագրական ցուցակ-
ներ իսկինքն՝ ձկնորսութեան այլեւայլ
պարագանքը, առատութիւնը, տեղերը,
եկամար, եւս, ցուցնող ցուցակներ),
զորս մանք ի կառավարութեանց ձրի կը
բաշխն իրենց ձկնորս հոլաւորներուն ի

տեղեկութիւն : Արուեստահանդէսը տեղեկութիւն կու տայ նաեւ այլեւայլ բարերարական ընկերութեանց գործերուն վրայ , զորոքինակ՝ ձկնորսաց սյրիները եւ որրերը հոգացող ընկերութեանց , ճեր կամ անկար ձկնորսաց օգնող ընկերութեանց , ձկնորսներու Աւետարան քարոզելու համար քարոզիչ զրկող եւ այլ սոցին նման ընկերութեանց :

Էտրնապորոյն արուեստահանդէսն օրինակներով կը լուսաւորէ նաեւ ոչ սակաւ գիտնական եւ գործնական կարեւոր նիւթեր . զորոքինակ թէ ինչպէս պէտք է ձուկ կտրել , չորցունել , աղել կամ ապխտել , ձուկը թարմ կամ թիթեղեայ տուփերու մէջ պահել , նոյնպէս միւսեանէն ձկան թուքին իւղն հանել , ալեկոծեալ ծովն հանգարտեցնելու համար երբեմն տեղ տեղ իւղ թափել , ուռկան եւ ցանց հլուել , ի նպաստ ձկնորսաց չոգի , վառօք , ելեկարակառնութիւն եւ ուրիշ միջոցներ գործածել , ձկան փուչէ եւ թեփերէ , նաեւ ծովային նիւթերէ , ինչպէս բոտէ , զարդեր շինել , վերջապէս թէ ինչպէս եփելու է տեսակ տեսակ ձուկեր :

Յիշեալ արուեստահանդէսին մէջ ցուցուած են նաեւ օրինակներ հիւսիսային ծովուն վերաբերեալ տնկող եւ անասնոց զարս գտած են գիտնական հետազոտութեանց համար հիւսիսային բնեւ գաղտնիքը : Յուշուած են նաեւ կամաք կամ պատկերը ստաւեալ ծովային անասնոց , ինչպէս ծովային կովու , որ 1834 էն հետէ ստաւած է : Այս ամէնը բաւական է ցուցնելու թէ ինչ անթիւ եւ զարմանալի նիւթեր բերուած են ի հանդէս էտրնապորոյն ձկնորսութեան արուեստահանդէսին մէջ : Ձկան առեւտուրն առիթ տուած է ոչ սակաւ արուեստներ հնարելու , եւս աւելի արուեստներ ծաղկեցունելու եւ բարգաւաճեցունելու : Գիտնոց եւ մեքենագործաց եւս հետազոտութեան ընդարձակ ստաւարէն բացած է : Այս արուեստահանդէսին օգուտն եւս աւելի կը տեսնուի , եթէ խորհինք թէ որչափ կարեւոր է ամէն մարդու հայթայթել գիտագիտական ձուկեր ի կերակուր , մանաւանդ որ կան տեղեր ուր բնակչաց զխաւոր կերակուրն է ձուկ : Էտրնապորոյն արուեստահանդէսն ստուգիւ պիտի լինէ ձկան նպաստ մեծ ժիր ձկնորսաց եւ ձկնորսութեան դժուարին արուեստին միանգամայն :

ԱՂԵՔԱՆԴՐԻԱ

Աղեքսանդրիա է քաղաք եգիպտոսի , Միջերկրական ծովուն վրայ , Գաւիթէն 112 մղոն հեռու դէպ ի հիւսիսայինարեւմուտք : Այս քաղաքը հիմնեց Աղեքսանդր Մեծ յետ կործանման Տլուսի , 332 ին նախ քան զԲրիտոս : Զարտաբաղտն էր Դինոսիւրադէս կամ Դինոսարէս , եւ զիրքը որ ընտրուեցաւ քաղաքին լամար էր Նեղոսի Կանոնեան բերնին վրայ , ծովուն եւ Մարիտիմ լճին մէջտեղ : Քաղաքն ունէր գեղեցիկ եւ կանխաւոր ձեւ եւ անոր երկու գլխաւոր փողոցներէն մին կ'երթար հիւսիսէն հարւ , եւ միւսն արեւելքէն արեւմուտք : Իսրոս կղզւոյն վրայ շինուած էր շատ արճր լապտեր մը , եւ այս կղզին ցամաքի հետ միացած էր անցքով մը որ կը բաժնէր ներքին նաւահանգիստը արտաքին նաւահանգիստէն , եւ այս անցքին մէջտեղ կար կամուրջ մը որ կը բացուէր երբ հարկ ըլլար նաւ անցունել : Քաղաքին արեւելեան ծայրը կը կոչուէր Լուքս , եւ հոն էր Պաղմանաց արքայական պալատը : Պաղմանաց օրով եղբւրսանդրիա էր մեծ կեդրոն Եւրոպի եւ արեւելեան երկրներու վաճառականութեան համար : Անասուն ունէր բաց ստորակներէ իւր 500,000 բնակիչ , ունէր

այլ ազգերէ , եւ էր նաեւ կեդրոն ընդհանուր գիտութեանց : Հոն ծաղկեցան Յուսական փիլիսոփայութեան դպրոցները , մանաւանդ Պլատոնեան փիլիսոփայութեան դպրոցներ : Աղեքսանդրիա ունէր գրադարան եւ թանգարան մը , եւ հոն երեւելի գիտունը կը կենային հասարակաց ծախիւք : Աղեքսանդրիոյ մէջ էր որ Սուրբ Գրքը առաջին անգամ ծանոթացաւ հեթանոսաց թարգմանութեամբ Եօթանասնից , եւ հոն Գրիստոնէութիւնը կանուխ արմատ ձգեց , բայց քաղաքը քիչ առեւելք եղաւ թաւոր քրիստոնէի եւ Գրիստոնէութեան անկայել վիճարանութեանց եւ բռնութեան , եւ մինչեւ անգամ կրօնական վէճերը կ'ըլլային պատճառ արեւելեցութեանց : Աղեքսանդրիա եղաւ նաեւ թաւոր քաղաքական կառնեւրու , եւ շատ նեղութիւն կրեց մանաւանդ այն կառնեւրուն ատեն զոր կ'ընդապառար մէջ իւր եղբոր Պաղմանոսի դէմ : Գրիստոսի թուականէն 50 տարի առաջ Աղեքսանդրիա ինկաւ Հռովմայեցոց իշխանութեան ներքեւ , եւ թէեւ շատ մը պատուական հնութիւններ Հռովմայեցոց ցան անտի , սակայն եւ այնպէս քաղաքը պահեց իւր մեծութիւնն մինչեւ որ Կ. պոլիս եղաւ կայսրութեան մայրաքաղաք : Յորմէ հետէ Կ. պոլիս սկսաւ ծաղկիլ , Աղեքսանդրիա իբրեւ մայրաքաղաք սկսաւ իյնալ , թէեւ էր տակաւին կեդրոն վաճառականութեան : Յամի Տեառն 640 ին Սարակինոսը ընդ հրամանատարութեամբ Սիրիոյ , զօրապետին Օմար խալիֆայի , առին զԱղեքսանդրիա , եւ 969 ին հիմնուեցաւ Գահիրէ Ֆադլիմեան ցեղի խալիֆաներէն , եւ եղաւ մայրաքաղաք Եգիպտոսի : Յետոյ երբ Եւրոպայէն Հնդկաստան եւ արեւելք երթալու համար Բարեյուսոյ գլխոյ ճամբան գտնուեցաւ , Աղեքսանդրիա սկսաւ իյնալ եւ անընդունալ : Հիմա Աղեքսանդրիոյ մէջ հնութեան մնացած միակ նշխարը են ստորերկրեայ աւազաններն , որ շինուած էին Նեղոսի ջրերը պահելու համար :

Այժմու Աղեքսանդրիա շինուած է այն անցքին վրայ որ երբեմն էր միջոց հաղորդակցութեան ցամաքի եւ փարոսի միջտեղ : Այս անցքին մէջ հետոյհետէ աւաղ եւ ուրիշ նիւթեր լեցուեցան , եւ այսպէս անցքն եղաւ ցամաք : Աղեքսանդրիա ունի երկու նաւահանգիստ , մին փարոսէն դէպ արեւմուտք եւ միւսը փարոսէն դէպ արեւելք : Մարիտիմ լճը տարիններ առաջ աւաղով լեցուելով ցամաքեցաւ , բայց 1801 ին Անգլիական զօրքը կտրեցին ցամաքի նեղ կտորը որ կը բաժնէր այն լճը Ալուքլիւր լճէն , եւ նորէն ծովու հետ հաղորդակից ըրին զայն : Աղեքսանդրիա երթալով ծաղկեցաւ եւ բարգաւաճեցաւ , եւ կը նմանէր մանաւանդ Իտալական քան աւելեւեան քաղաքի մը : Հին քաղաքին աւերակներուն եւ Արաբաց խեղճ բնակարաններուն տեղերը նոր շէնքեր շինուեցան : Եւրոպական թաղին փողոցները լաւ սաւայտաւորուած էին , եւ գիշերները կազմով կը լուսաւորուէին , եւ շատ գեղեցիկ տուններ շինուած էին հոն : Մէհէմէտ Ալիի հրապարակն , որ առաջ Հիւպատոսաց հրապարակ կը կոչուէր , քաղաքին կեդրոնն եւ ամենէն բանակ տեղն էր : Աղեքսանդրիոյ բնակչաց թիւն 1870 ին էր իւր 240,000 հոգի : Բաց Արապներէ , Ռիփլիներէ , Թուրքերէ , Պարսիկներէ եւ Հայերէ կային հոն 25,000 Յոյն , 20,000 Իտալացի , 15,000 Գաղիացի , 12,000 Մալթէզ , 12,000 արեւելք ծնած եւ մեծցած Եւրոպացիներ , 8,000 Գերմանացի եւ Զուլցիւրացի , եւ 8,000 ուրիշ օտարականներ , յորս կային Ամերիկացիներ եւ այլք : Յիշեալ թուականէն ի վեր քաղաքին բնակչաց թիւն հազուեմէ աւելնալու վրայ էր : Աղեքսանդրիա երկաթ թուղիներով միացած է Գահիրէի , Սուէզի

ջրանցքին եւ Բալէի հետ : Որովհետեւ Աղեքսանդրիա Հնդկաստանի ճամբուն վրայ , եւ Միջերկրական ծովուն եզերքը շինուած է , Հնդկաստան դացող երկող մարդոց զիւրութեան համար շատ շոգեւոր երկր կը հանդիպէին հոն , եւ այսպէս քաղաքը մեծապէս կը բարգաւաճէր : 1869 ին Աղեքսանդրիոյ նաւահանգիստը մտան բաց ի պատերազմական նաւերէ իւր 2,000 առագաստաւոր նաւք յորս կային 56,000 ճամբորդ , եւ իւր 1,000 շոգեւոր յորս կային իւր 80,000 հոգի :

Յուալի է որ այս քաղաքին ամենէն գեղեցիկ թաղերը հիմա աւերակ եղած են :

1881 մայիսէն մինչեւ 1882 մայիս Անգլիոյ Աւետարանական ընկերութեանց , այսինքն այն ընկերութեանց որոց նպատակն է Աւետարան տարածել օտար երկրներ , ամբողջ եկամուտն էր 918,063 Անգլիական լիւրա : Սկովտիոյ եւ Իրլանդիոյ Աւետարանական ընկերութեանց եկամուտները յիշեալ գումարէն դուրս են :

ԲՈՒԳԵՐԳ ԳՈՒԼԵՃ

Բուգերգ գուլճ իւր իննեւտաներորդ տարեկան շրջանը միակեց հրապարակային գեղեցիկ հանդէսներով որ կատարուեցան յուլիսի 15ին եւ 14ին : Մինչեւ մօտ տարիներս գալորցին բարեկամք եւ այլք հաճութեամբ ներկայ կը գտնուէին դասերուն տարեկան քննութեանց , որ բերանացի կ'ըլլային : Բայց վերջին քանի մը տարիներէ ի վեր գուլճի յաւաքագէտ դասերու քննութիւնը կ'ըլլայ զբաւոր , ուստի եւ հասարակութեան համար հաճելի են միայն վերջին երկու աւուրց հանդէսք : Քննութեանց մասին այս փոփոխութիւնը օգտակար եղած է աշակերտաց : Զորքը շարթի երկու աշակերտք միջանակի համար խօսեցան ճարտասանական հատուածներ , որ մեծ ուղարկութիւն գրաւեցին : Անցեալ տարիններ եւս այս մասին մեծ փոյթ տարուած էր , եւ աշակերտք գովեստի արժանացած էին իրենց գեղեցիկ արտասանութեամբ , բայց այս տարի , աշակերտաց ոչ միայն արտասանութիւնը ձեռք եւ յստակ էր , այլ եւ խօսուածքին ձեւն այնպէս բնական եւ շարժումներն այնպէս վայելուէ էին որ խօսուած հատուածները մասնաւոր ազդեցութիւն ըրին : Քանի մը մանկահասակ աշակերտք եւս խօսեցան այս անգամ , եւ թէեւ անոնց խօսուածքը չէր այնպէս ճարտասանական ինչպէս երիցագունիցն , սակայն եւ այնպէս խօսողք ջերմ ծախահարութեանց արժանացան : Երեք Հայ , եօթը Պուլկար , մէկ Յոյն եւ մէկ Անգլիացի ընտրուած էին չորս պարգեւաց համար մրցելու , եւ այս պարգեւներէն երեքն առին Պուլկար աշակերտք , եւ չորրորդ պարգեւը բաժնուեցաւ Հայոց մը եւ Յոյն աշակերտին մէջտեղ :

Հինգշաբթի օր հանդէսը կատարուեցաւ ընդ նախադասութեամբ Ամերիկայի գեապանին եւ ի ներկայութեան երկու սեռէ բազմութիւն պատուաւոր անձանց : Ինը երկուստարգ ուսանող չրջանը լրացուցած էին , եւ իրենց վերջին ատենարանութիւններն ընելով վիշապիւն ընդունեցան : Այս երկուստարգներէն հինգն էին Պուլկար եւ չորսը Հայ : Աշակերտաց ատենախօսութիւններն եւ արտասանութիւնն ընդհանրապէս աղէկ էին , բայց ոմանց ոտենախօսութեան մէջ չէին տեսնուեր այնչափ ընդարձակ իմաստ եւ նոր գաղափարներ , ինչպէս կը վայելէ ատենախօսութեանց որ այսպիսի առիթներու մէջ կ'ըլլան , եւ մին ուր կերպով բացատրեց լաւ նիւթ մը : Սակայն եւ այնպէս ատենարանութեանց մեծագոյն մասն իմաստով պատրաստուած էին , եւ մանաւանդ վերջին ատենախօսին

խօսքերն շատ հաճելի ազդեցութիւն թողուցին ունկնդրաց վրայ :

Ամերիկայի դեսպանը պերճախօս ատենաբանութեամբ մը խրատեց աշակերտները ջանալ ուղիղ սկզբունքներով յառաջ երթալ աշխարհի մէջ : Անգլիոյ դեսպանին կողմէն գեապանատան քարոզիչ , Մր. Ուոլտըրն , եւ Անգլիական հասարակութեան կողմանէ Մր. Բիրս համառօտ ուղեբճներով շնորհակալութիւն յայտնեցին գուլճին , եւ յորդորներ ըրին աշակերտաց : Մր. Բիրս յիշեց թէ դրացի երկրի մը մէջ , ուր կը գտնուէր մօտերս , բարձրատիճան սղաթօնատար մը ըսաւ թէ ինք կը սիրէր Բուգերգ գուլճէ ելող աշակերտները , քանի որ այն աշակերտք էին ճարտարախօս , եւ կը ցուցնէին մարդավայել վարք : Կը յուսանք թէ գուլճէն ելող աշակերտք պիտի յիշեն որ այս գովեստը բացարձակ չէր , այլ թէ կատարեալ ըլլալու համար դեռ շատ ջանք պէտք է : Տէր Յովհաննէս Մկրեան յանուն Հայ ազգին շնորհակալութիւն յայտնեց Ամերիկեան ազատասէր ազգին , զպրոցին բարերար Մր. Բուգերգի եւ հիմնադիր Տոգ. Համիլի , ուսուցչական մարմնոյն եւ այլն , եւ ըսաւ թէ Բուգերգ գուլճ արդարեւ մեծ բարիք կ'ընէ Հայ ազգին գիտութեան եւ ուղիղ բարոյականի լըսը տալով Հայ ուսանողաց առանց դաշնուանոց կրօնական զգացմանց : Պուլկար եկեղեցական մը Պուլկարեթն ատենաբանութիւն մ'ընելով շնորհակալութիւն յայտնեց զպրոցի հոգաբարձութեան եւ ուսուցչաց , եւ խրատ խօսեցաւ Պուլկար աշակերտաց : Անցեալ տարի աշակերտաց թուոյն բազմութեան կողմանէ էր գուլճի յաջողագոյն տարին : Գուլճի ուսանողաց թիւն էր 239 , որոց 178 ն էին գիշերօթիկ : Գիշերօթիկներէն իւր 100 ը Պուլկար եւ իւր 90 ը Հայ էին : Այս տարի իրենց ընթացքն աւարտող Հայ աշակերտք էին Պ. Պ. Արտաշէս Ս. Մկրեան , Արշակ Ս. Մանուկեան , Մեղգոն Մելգոնեան , Յարութիւն Սպեան :

ԱՅՆԹԱՊ ԳՈՒԼԵՃ

Բարեկամք ոմանք տեղեկութիւն կուգին այս գուլճի վրայ , ուստի եւ ես կիսափաթեմ Աւետարանի միջոցաւ հաղորդել մի քանի գիտողութիւնս : Յուսամ թէ ընթերցողք ալ անկարեւոր պիտի չհամարին լուրերն՝ այսպիսի կարեւոր հաստատութեան մը վրայ , որ հետզհետէ անընդատ կը զարգանայ եւ հանդերձեալ է մեծ ծառայութիւն մատուցանել երկրին ու եկեղեցւոյ :

Այս հաստատութիւն առաք , Բարեյակն եւ Քիւրապէական է : Կընդունի ի ծոց իւր ամէն ազգէ եւ յարանուանութենէ պատանիներ ու երկուստարգներ . բաւ է որ նուազ անձամբ առողջ , մտքը ուշիւ եւ բարոք աղէկ լինին : Զանք չըլլար որ ազգային ու եկեղեցական դաւաճութեանց այս ինչ լինին կամ այն ինչ , Ամերիկեան ըլլան , կամ Բուգերգական : Այնպէս որ գուլճն իւր ազատ հովանւոյն տակ այսօր ունի 65 Բուգերգական , 10 Հուսաւորչական եւ 1 Կաթոլիկ ուսանող , յորոց 72ը Հայ՝ 5 Ասորի եւ 1 Յոյն են : Այս 76 ուսանողաց 46ն եկած են Փոքուն Հայաստանի եւ Ասիոյ ու Կիլիկիոյ 24 տարբեր քաղաքներէ : Երեսունը բնիկ Այնթապցի են , որք կիսիկներն զարգեւան կանխատեսութեան հարց , զի ասոնք 1,600 ոսկի տուին որ գուլճն ոչ այլ ուրեք՝ հապա Այնթապ շինուի : Բոլոր աշակերտաց կաւանդուն Ապացոյց Գրիստոնէութեան , Ներածութիւն Սուրբ գրոց եւ սոցին նման Գրիստոնէական ուսմանը . որպէս զի աշակերտք վերահաս լինին սկզբանց Գրիստոնէութեան՝ յորում ծնեալ են , եւ կարող լիկ լինել Զատագով նորա աստուածային ծագման ընդգէմ անհաւատական գաղաւ

փարաց: Հոգ կտարուի նաեւ բարոյականին
սանուց. ոչ միայն ասոնց վարուց վրայ
արթննալ հսկողութիւն կայ, այլ եւ ջան-
քեր կըլլան ազնուազայն առնել նոցին
բարս: Այս նպատակաւ գրեթէ ամէն օր
կէս ժամու չափ դաստառութեամբ խորաներ
կուտան ամենուն միտհամուռ, չարաթիւն
երկիցս, մին ի գովէճի եւ միւսն ի տան
տեսչին, աղօթից ժողովներ կըլլան կա-
մաւ եկողներուն, կիւրախ օրերն ալ Հա-
յերէն քարոզութիւն կըլլայ: Գովէճն ա-
ռաւել քան 2,000 կտոր ընտիր գրքեր ու-
նի ի գրատան, ուր կան եւ Հայ հեղինա-
կաց գործեր, բաց ամենուն գործածու-
թեան համար:

Գովէճի սահմանը միայն ու ժամանակը
նախն է: Ինչ դաս որ կարելի է պատկերօք,
կազմածով եւ աւարկայլ բացատրել
այնպէս կրացատրուի, նաեւ փորձ եւ
գործողութիւն կըլլան: Այս վարձանի
պէտք եղածներն ունի եւ պիտի ունենայ
ըստ զարգացման իւր. ունի նաեւ կարող
դաստառներ: Ա. Դ. տարի կաւանդին որ
ինչ պէտք են զիտել ամէն մարդու, գէթ
ուսումնականաց: Այս ուսումը եւ գրա-
հալի ստորին եւ բարձր, երկրաչափու-
թիւն եւ եւանկելաւստութիւն, պատ-
մութիւն ազգային, Օսմանեան եւ ազ-
գաց, աշխարհագրութիւն՝ բնական մասն
ընդարձակ եւ աստղագիտութիւն, մար-
դակազմութիւն, կենդանաբանութիւն եւ
բնագիտութիւն: Ասոնց դասադրերն ու
լեզուներն են ըստ պատշաճի Տաճկերէն,
Անգլիարէն եւ Հայերէն: Մասնաւոր հոգ
կը տարուի Անգլիարէն, Հայերէն եւ Տաճ-
կերէն լեզուաց ուսուցման, այնպէս որ
ուսանողը այս տարիներուն մէջ կրնան
Անգլիարէն լաւ հասկնալ, Հայերէն նաեւ
լաւ խօսիլ ու Տաճկերէն լաւ շարադրել
ալ: Այս նպատակին կծուացնեն աստեա-
րանութիւնը, որ ամէն շաբաթ օր կըլլան
հաւասարապէս Տաճկերէն, Հայերէն եւ
Անգլիարէն լեզուօք: Յաջորդ եւ Զ.
տարիներուն դասուց ոմանք կամաւոր են,
զի սոցա վախճանն է ուսանողս պատրաս-
տել մասնաւոր պաշտամանց, այն է վար-
ժապետութեան, քարոզչութեան, փա-
տաբանութեան եւ բժշկութեան: Սոցա
վերայ ընդարձակ տեղեկութիւն կրնայ
ստացուիլ գովէճի հրատարակեալ ցուցակ-
ներէն եւ տեղեկագրերէն:

Աստղագիտութեան եւ հանգստեան ամէն ժամաց կայ
ասոր: Գովէճ մեկուսի ի քաղաքէ՝ կառուց-
եալ է հովանոսն բարակի մը վրայ, շէնքն
հոյակապ, դասարաններն մարդու, սրահ-
ներն ընդարձակ: Ունի սենեակներ գիշե-
րօթիկ աշակերտաց պատկանեալ, պատ-
շաճ ննջարան, նորածն սեղանատուն եւ
այլ կարեւոր շինուածս: Խաղալու բա-
կերն են որպէս զգալու ընդարձակ, եւ
գովէճն ունի առատ եւ զով ջուր անձրեւի
եւ ջրհորի ներքին հանքերձք կըլուսուին
ամէն շաբաթ, վրայի լաթ ու անկողին,
երբ աղտոտին: Աշակերտաց տկարներուն
կնային գովէճի բժիշկներն եւ դեղ կուտան
ձրի. եթէ հիւանդանոս կ'օրհաղթին ի
հիւանդանոց, որ առանձին կառուցեալ
է բժշկական ճիւղի շէնքին մէջ, եւ հոն
ամէն խնամք կտարուի, ամէնն ալ առանց
ծախուց աշակերտին: Օրն երեք հեղ կե-
րակուր կարուի, առտուններն կաթեղէն
չայ եւ ապուր, կամ իւղով հաւկիթ եւ
կամ սոցին նման թեթեւ կերակուր. ցե-
րեկին պանիր՝ մածուն եւ ասոնց պէս
հացով ուտելիք. երեկոյն մերթ րընձ
կամ պղուր փիլավ, եւ մերթ միս կամ
մեղէն կերակուր: Հացն է թարմ եւ
մաքուր ու անխնայ: Ըստ բերման եղա-
նակին միւրգ ու պտուղներ ալ կարուին
չարաթիւ քանի մը հեղ, եւ խաղողին ըն-
տիրը կտրուի եւ առատ քանի մը տալիս:
Խորհուրդ կըլլայ որ սեղանն կրկին առ-
տին քանի բաժնուի, որպէս զի շատ ստուի
աւուր կարողներ ունենան ճոխ սեղան,

եւ որպէս զի անկարողը աւելորդ ծախք
ընելու դժուարութեան չենթարկին:

Այս ամենայն ծախուց մեծ մասն վը-
ճարեալ է իւրաքանչիւր թեմէ, «սահմանայ
վճար» Դպրէն է: Ուսման տարին է իւր
9 1/2 ամիս, կրկին պարապութեամբ ընդ-
հատեալ: Բաց ի դասադրեր ծախքերէ,
որ ծանր չլինելոյ համար դասադրաց ո-
մանք վարձով կտրուին, եւ սոց համար
5-5 մէկտիկէ ծախս կըլլայ. ուսման
թիւնն է 1 1/2-2 Օսմանեան սակի: Գի-
շերօթիկը տալու են նաեւ 6-8 սակի 9 1/2
ամառուան կերակուր եւ այլ ծախուց հա-
մար: Կան ուսանողը որ Այնթապցի
չլլալով հանգերձ՝ բարեկամաց տու-
նէր կամ տաւանձին տեղեր կ'իկնան
եւ այս ծախուց ստակը չեն պարտա-
ւորի տալ: Կան ալ որ աշխատութեամբ
ոմանց դասերուն օգնելով կամ ստորին
դասեր ու զիր տալով կրնան հանել իրենց
ծախքերուն գրեթէ ամբողջը: Հապա ի
գիմաց բարեբարաց, կըսէ գովէճն, «Ա-
մէն բան պատրաստ է, հրամայեք ուսման
ընթերցաց»: Զոր պատիւ ունի փողիւ ի
լուր ուսումնասիրաց

Ա. Մ. ԻԳՆԱՏԻՍԵԱՆ
Այնթապ, յունիս 9/21, 1882

ՄԻՍԻՈՆԱՐԻ Ի ԽԱՐԵՐԻՊ

Թուրքիոյ արեւելեան կողմի Ամերիկա-
ցի միսիոնարաց տարեկան ժողովն այս
տարի եղաւ ըստ Լատ. յունիս 8ին ի
Խարբըք: Ժողովոյ ներկայ էին Վանէն
Պատ. Պարնըմ, Կարնէն Պատ. Չէյմ-
պըրս, Մարտինէն Պատ. Տուր, Պատ.
Կէյք եւ Պատ. Իշլի, եւ Մարաշէն Պատ.
Մոնդեկոմըրի, եւ վեց Ամերիկացի տիկնոջը,
յորոց մին Բաղձէն զրկուած էր: Վերո-
յիշեալ միսիոնարաց երեքն, այսինքն Պատ.
Պարնըմ, Պատ. Չէյմպըրս եւ Պատ. Տուր
յատկապէս որոշուած էին Պորտ ընկերու-
թեան, որ իւր քննիչ, Հայաստանեայց
ուսումնարանին դասերն եւ աշակերտաց
բարոյական եւ մտաւորական վիճակը գի-
տողութեան առնուն. ուստի Խարբըքի
Պատ. միսիոնարը ի ներկայութեան իրենց
հիւրերուն ուսումնարանին գլխաւոր դա-
սուց քննութիւն եւ հանդէսներ ըրին,
թէ եւ զպրօցին վեցամեայ չընան լրա-
ցած չէր:

Հետեւեալ օրը, ուրբաթ երեկոյ, ժա-
մը (աւրի) ութին, Հայաստանեայց ու-
սումնարանին երրորդ կարգի աշակերտ-
ներէն Անգլիերէնի մէջ յառաջագիւծ եօթն
աշակերտք Անգլիերէն ընտիր բանաստեղ-
ծական հատուածներ գոց արտասանեցին
ի ներկայութեան Պատ. միսիոնարաց եւ
քաղաքին մեծագոյն անձանց: Յետ
աւարտման հանգիսին Պատ. Չէյմպըրս
Անգլիերէն լեզուաւ աստեանախօսութիւն
մ'ընելով իւր շնորհակալութիւնը յայտնեց,
եւ ըսաւ թէ աշակերտաց ուղիւ արտա-
ստնութիւնը զարմանք պատճառեց իրեն,
եւ թէ բոլոր աստեանախօսաց Անգլիերէն
լեզուի հնչմանց ճշգրտութիւնը, եւ վայելուչ
չորմունքը մեծապէս գրաւեցին իւր ու-
ղաբութիւնը:

Յետոյ Պատ. Մոնդեկոմըրի Տաճկերէն
լեզուաւ աստեանախօսեց: Այս աստեանախօ-
սութիւնը կը համառօտեք այսպէս.

«Ուրախ եղայ տեսնելով ուսումնարա-
նին աշակերտաց մէկ մասին յառաջադի-
մութիւնն Անգլիերէն լեզուի մէջ: Այս
աշակերտք Անգլիերէն ընտիր հատուած-
ներ ի բերան ըսին, բայց կայ աւելի էական
բան մի, զոր ունենալու են ամբողջ ա-
շակերտք ուսումնարանին, այն է խելք
եւ միտք: Սոքօք մարդ կարող է աշխարհ
յեղաշրջել, թափանցել երկրի խորքը,
բնաբանական եւ տարրեղէն նիւթոց վե-
րայ հետազոտութիւն ընել, աշխարհի
ընթացը գիտել եւ ելլել երկրի ծայրե-
րը աւ ի յայտնել թաղուն ճամբարութիւն-
ներ, միով բանիւ, տիեզերաց սքանչել-

եաց դադունքը բացող բանալիք սոքա են:
Արդ, սիրելի աշակերտներս, ջանացէք
գործածել ձեր խելք ու միտք, որ յետոյ
ձեր ապագան հորիզոնին վերայ փայլող
զերգ պայծառ աստղ վայուեն տեսնէք»
Պատ. Հուլիըր, ուսումնարանին նախա-
գահն, յայտնեց շնորհակալութիւն իւր
միսիոնար եղբարց Անգլիերէն լեզուաւ,
եւ հանդէսը ազգային երգով մի վերջա-
ցաւ:

Կիրակի կէս օրէն քիչ ետքը վերին եւ
վարի թաղից ժողովարանաց մէջ քարոզ-
չներ տուին Վանայ միսիոնար Պատ. Պար-
նըմ եւ Պատ. Մոնդեկոմըրի:

Կիրակի օր Խարբըքի երկրասարդը
իրենց սովորական ժամանակին ժողովը-
րին: Ի քաղաքութիւն երկրասարդաց
ընկերութեան Պատ. միսիոնարք իրենց
քաղաքաց եւ գիւղօրէից երկրասարդաց
վիճակին եւ նոցա ընկերութեանց վերայ
տեղեկութիւններ տուին:

Երկուշաբթի երեկոյ Հայաստանեայց
ուսումնարանին երկրորդ կարգի եօթն ա-
շակերտք ընդ նախագահութեամբ Բրոք.
Մելգոնի չքեղ հանդէս մի ունեցան վերի
ժողովարանին մէջ ի ներկայութեան Պատ.
միսիոնարաց եւ քաղաքացւոց խումն
բաղութեան:

Աշակերտք աստեանախօսեցին բարոյական
եւ ուսումնական նիւթոց վրայ եւ սրժա-
նոցան հանդիսականաց ետանդուն ծա-
փահարութեանց: Այս հանգէսին ետքն
ուրբաթ երեկոյն ընտիր հատուածներ ի
բերան ըսող աստեանախօսեց երեքն անուն-
ները կարգաւորեցան, որք արժան հա-
մարուած էին մրցանակի:

Երեքշաբթի առաւօտ երեք ժամ ու-
սումնարանին աշակերտաց յառաջագիւծ
դասուց քննութիւն եղաւ ի ներկայու-
թեան Պատ. միսիոնարաց: Կէս օրէն մի-
ջեւ երեկոյ հրաւիրուեցան աշակերտք եւ
քաղաքին Աւետարանական եղբարք նոր
եկող հիւրերուն տեսութեան երթալու:
Չորեքշաբթի կէս օրէն ետքը Պատ. Մոնդ-
եկոմըրի յանձն առաւ միսիոնարական ժո-
ղովը թողուլ եւ ուսումնարանին սովորա-
կան աղօթքի ժողովին առաջնորդել,
Պատ. Մոնդեկոմըրի, Առաքելոց թղթերէն
գլուխ մը կարգալէն ետքն աշակերտաց
խորհրդածութեան յանձնեց սա նիւթը թէ
ինչպէս մարդ կրնայ կատարեալ մարդ
լինիլ:

Հինգշաբթի երեկոյ, ժամը 7 1/2ին,
աղջկանց ուսումնարանին բարձրագոյն
կարգի աշակերտք ունեցան չքեղ հանգէս
մի ի ներկայութեան Պատ. միսիոնարաց,
եւ քաղաքին այն անձանց, որ յատուկ
թղթով հրաւիրուած էին: Այս հանգիսին
մէջ աղջկանքն ոմանք Անգլիերէն ըն-
տիր բանաստեղծական հատուածներ կար-
գացին գրել կամ թղթի վերայ, եւ ի
պատիւ Պատ. միսիոնարաց աղջկանք եր-
գէսն գարնելով քաղցրանուագ եղանակ-
ներով նուագեցին Անգլիերէն երգեր:
Այլք Հայերէն ճառախօսութիւն ըրին:
Այս ճառախօսաց առաջինն էր բամբիլ Ս.

Սարգիսեան, եւ ճառին նիւթն էր, «Բար-
եաւ եկայք»: Ճառախօսը յետ շնորհա-
կալութիւն յայտնելոյ հանդիսականաց,
ըսաւ. «Բազմիցս կը լսենք թէ իդական
սեռն չունի խելք, եւ եթէ ունի, շատ
քիչ է՝ արական սեռինին հետ բաղդատե-
լով: Բայց մինչեւ ցարդ փորձով տեսնը-
եցաւ որ իդական սեռն եւս կարող է
գիտութեան ասպարէզին մէջ մրցիլ արա-
կան սեռին հետ: Անգլիոյ թագուհին
մեզ օրինակ է, եւ կը ցուցուն թէ իդա-
կան սեռին մէկ անհաւան եւս կարող է
ամբողջ քաղաքակրթեալ ազգի մը բաղը
ի բռնի ունենալ:»

Երկրորդ ճառախօսն էր բամբիլ Ս.
Բաշճեան: Ճառին նիւթն էր, «Բարոյա-
կան կրթութիւն»: Ճառախօսն ճարտա-
րութեամբ ցուցուց թէ մեր ազգն բարո-

յական կրթութեան ո'րչափ կը կարօտի,
եւ ազգի մի բարձրանալու մեծապէս կը
նպաստէ բարոյական կրթութիւն:

Երրորդ ճառախօսն էր բամբիլ Մ.
Մարտիրոսեան: Ճառին նիւթն էր «Առ-
տեղը»: Ճառախօսը ցուցուց թէ ինչ են
այն լուսաւոր մարմիններն որ ի գիշերի
կապուտադեղ կամարին վերայ իւրեանց
կրակոտ աչքերով կը շողոզան, եւ գլեղ
ի հիացումն կը շարժեն, եւ գոգցես մեզ
հրաւէր կը կարգան ելլել ի զինն նոցա:
Բաւական տեղեկութիւն տուաւ աստե-
ղաց, լուսնոյ, արեգակն, մուրախային
գրութեան եւ այլ կարեւոր գիտելեաց
վրայ, եւ ըսաւ թէ այն լուսաւոր մար-
մինք կը պատմեն տիեզերաց Արարչին
փառքը:

Բամբիլ Ս. Պէշկէօթիւրեան եւ բամբիլ
Ս. Մալճանեան վիճաբանական ճառեր
գրած էին «Գիտութիւն թէ Հարստու-
թիւն» նիւթին վրայ: Բամբիլ Ս. Պէշկէօ-
թիւրեան ցուցուց թէ գիտութեամբ յա-
ռաջացած են արհեստք եւ նովաւ հնար-
ուած են աշխարհի օգուտ ընծայող գիւ-
տեր: Բամբիլ Ս. Մալճանեան ըսաւ թէ,
մարդ կարող չէ ստանալ գիտութիւն եւ
չինել գործիքներ, ինչպէս աստղաբաշխին
գործիքները, եթէ չունենայ հարստու-
թիւն: Ի հաստատութիւն իւր խօսքին ը-
սաւ որ եթէ իզայլ լիթագուհոյն օգնու-
թիւնը չլինէր, կարելի չէր Գոլոմուսի լսի
գիտութեամբ գտնել Վմերիկա: «Բայց»,
յարեց, «մեր վիճաբանութեան եղբարկա-
ցութեանը գաղով կըլսեմ թէ մեր ազգն
ամենէն աւելի արդարութեան կը կարօ-
տի»: Բամբիլ Ս. Պէշկէօթիւրեան հաւա-
նեցաւ ասոր, եւ ցուցուց թէ որչափ օգ-
տակար պիտի լինի ազգի մը երբ գիտու-
թեանց եւ հարստութեանց հետ ունի
նաեւ արդարութիւն, ուստի եւ ըսաւ,
Հայուն նշանաբանը արդարութիւն լինե-
լու է:

Բամբիլ Ս. Մեծատուրեան իրեն նիւթ
ըրած էր, «Տիկին ինքնահաւան»: Ճա-
ռախօսն ճարտարութեամբ նկարագրեց
Տիկին ինքնահաւանին թէ տնական եւ
թէ գլոցական կենցաղին մէջ բռնած
դիրքը եւ ցուցուց թէ ազգի կործանում
են այսպիսի տիկիններ, եւ ազգութեան
հիմը փախ քայքայեն եւ իւրեանց գէշ
աղքեցութիւնը պիտի ձգեն գետնի վրէժ
մանկաց վերայ: Ուստի ճառախօսն խն-
դրեց, որպէս զի փութով այս մարդկեան
գարնա տարուի:

Վերին ճառախօսն էր բամբիլ Մ. Կա-
րապետեան, եւ նիւթն էր, «Չիք յաշ-
խարհիկոտարեալ երջանկութիւն»: Այս
ճառախօսը թրքերէն լեզուաւ խօսեցաւ,
եւ ցուցուց թէ երկրի վերայ յաղորդ-
ութիւն ժամանակաւոր եւ վաղանցուկ է՝
բայց կը այնպիսի վայր մի, ուրիշ ուրա-
խութիւն կը բղկնէ, հոն է Աստուծոյ լու-
սաբով գահն, որուն շուրջը հրեշտակաց
խումբին կեցած կատարեալ երջանկու-
թիւն է: Ինչպէս: Արդ, անեղծ երջանկու-
թիւն սայն հոն կը գտնուի, եւ ճառախօսն
յորդոքց դհանգիսական գիրքը պատ-
րաստե այն տեղի երջանկութեան:

Ուրաթ օր աղջկանց ուսումնարանին
գլխաւոր դասուց քննութիւն եղաւ:

Կիրակի կէս օրին Պատ. Տուր քարոզ
տուաբանաբան ունենալով Մարթ. Ս. 52
համար. «Բայց տալով խնդրեցէք Աս-
տուծոյ թագաւորութիւնը եւ անոր ար-
դարութիւնը, եւ այդ բոլոր բաներն ալ
ձեզի փախ արուին:» Քարոզչը բնա-
րանը աստուրեղէ ետքը երեք պատճառ-
ներով ցուցուց մարդկային ազգին կարօ-
տութիւնը Աստուծոյ թագաւորութեան
եւ անոր արդարութեան:

Կիրակի երեկոյ գիւղերն այցելելու ել-
լով բար հիւր միսիոնարք վերադարձան
քաղաք: Երկուշաբթի Պատ. միսիոնարք
իրենց ժողովը լնցնելով եւ ուսումնարա-
նէն տեւալ քաղաքաց համար ուսուցիչ-
ներ ընտրելով յունիս 20ին մեկնեցան քա-
ղաքէ:

ՅԱՍՈՐ Ս. ՏԵՐ ՄԱՌԻԿԵԱՆ
Խարբըք, Հայաստանեայց ուսումնարան,
յունիս 22, 1882

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յուլիս 13 ըստ Յուն, և յուլիս 25 ըստ Լատ. 1882

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Այս շաբաթ Լոնտոնէն առնուած լրագիրներու օգնութեամբ կարող ենք ուշադրութեան արժանի տեղեկութիւններ տալ Աղեքսանդրիոյ բարեփոխութեան վրայ, և բարեփոխութեան և երկրի ունեցած գէտերուն վրայ : Աղեքսանդրիոյ ամբողջութեան բարեփոխութիւնը տեւեց 10 1/2 ժամ : Բարեփոխութեան մասնակից էին մէկ կողմէն ութ զբաղավար և հինգ հասարակ պատերազմական նաւ, և միւս կողմէն ութ ամբողջութեան : Զբաղավար նաւերէն միւսը փառանքան, բայց ոչ ծանրապէս : Հինգ նաւատարի սպաննուեցան և 27 նաւատար վիրաւորուեցան : Այս կորուստները պատահեցան նաւերու վրայ, և ոչ Մէքս ամբողջութեան վրայ յարձակելու ատեն, ինչպէս ըսուեցաւ անցեալ շաբաթ : Զբաղավարներէն միւսը բուսման իւրաքանչիւրը կը կռւէ 90 քն մինչեւ 200 քաշ, և երկու զբաղավարներու աշտարակներուն մէջ գտնուած թնդանթներուն բուսման իւրաքանչիւրն է աւելի քան 600 քաշ : Դժուար է երեւակայել թէ ինչ ահաւոր կորուստ կրնան պատճառել այսպիսի ահապի բուսման :

Ամբողջութեան մասնակցի վրայ կային շատ զօրաւոր թնդանթներ, և բոլոր թնդանթները թիւը կը հասնէր 100-ի, և եթէ այն թնդանթներն ալ գործածուէին այնչափ ազդէ ինչպէս գործածուեցան նաւատարներն թնդանթները, կրնային շատ փառ հասցունել նաւերուն : Այսու ամենայնիւ եզրակացական զօրքը քաջութեամբ կուտեցան, և շատ մեծ կորուստ ունեցան : Բերդերէն մէկուն վառողի շտեմարանը կրակ առնելով օդէն ելաւ, և կ'ըստ թէ զօրաց ամբողջ վառ մը այս շտեմարանին պայթմամբ կորուսեցաւ : Գրեթէ բոլոր ամբողջութեան նաւերակ եղան, անոնց թնդանթներէն միւսը բոլորովն աւրուեցան, և միւսը իրենց տեղերէն միայն վար նետուեցան :

Եզրակացական զօրաց մէկ մասն ազդէ պատերազմեցաւ, սակայն կուտ տոնէ գրեթէ երկու երրորդ մասը դատարկ և զաւա, և բարեփոխութեան հետեւեալ գիշերը բոլոր մնացեալ զօրքը չազնային այլեւս մնալ, և քաջութեան քաջութիւն : Զօրքը քաջութիւն քաջութիւն անոնք խառնութեան և տուները կողպատցին և կրակի տուն, և բանտերէ արձակուած շարագործք և քաջութիւն ստորին կարգի բնակիչք շարունակեցին աւարառութիւն և հրձգութիւնը : Շատ Եւրոպայի և այլ Քրիստոնեայք, որ մնացած էին այլեւս և այլ տեղեր, սպաննուեցան շարագործներէ : Ուրիշ Եւրոպայիք որ մնացած էին Աղեքսանդրիոյ Անկիւ-Եզրակացական զօրամասերը, ուրիշ զբաղավարներ և հիւանդանոցներ, բարեփոխութեան հետեւեալ օրը սրտաւանդեցին գրեթէ բոլոր հինգ շաբաթի օր, այլ Քրիստոնէից հեռ, ընդ ամեն 103 հոգի, իսկան նաւերն մին, Գերմանացի սարկազուհիք և Գիւլիցի Գիւլիցեան քորք իսկան Ամերիկայի պատերազմական նաւերէն մին և ազանցան : Հրեանք շարունակեցին գրեթէ ելալ օր : Եւրոպացիք թաղին մէջ բազմաթիւ գեղեցիկ տուներ, միւսերանոցներ և հասարակաց շէնքեր աւերակ եղան Ուրբաթ օր, որ բարեփոխութեան ետն երրորդ օրն էր, Անգլիացի ծովային զօրքը զրկուեցան Եւրոպայի կաշուած բեղն որ քաղաքին կեդրոնն էր, և ուր քանի մը առեղծ : Այս գիւնտերը հրեանքի բանեցին զով որ աւանտ թէ տները կը կողպատէր :

Բարեփոխութեան տուներն և ետեւեալ օրը խառն և Տէրվիլ փառ էին Բամբի պալատը : Պաշտօնը պաշտօնած էր քանի մը հարիւր զինուորներով հոն գործած էին Արապի փառային հրաման : Զօրքը շաբաթի օր զինուորներէն միւսը խառն բնակած յարկը մասն, և ըսին թէ հրաման տրուած էր իրենց պաննել խառն և կրակի տալ պալատը : Խառն երկար բանակցութեան ետքը պաշտօնա-

կալք և զինուորք զբաղ ընդունելով հաւանեցան տանել գիւլիւն և զՏէրվիլ փառ Բամբի թիւին պալատն որ նաւահանգստին մէկ ծայրն է : Երբ քաղաքէն կ'անցնէին հրեանքին պատճառաւ դժուարութեանց հանդիպեցան, բայց վերջապէս ապահով հասան Բամբի թիւին պալատն, և հոն ընդունուեցան 500 Անգլիացի ծովային զինուորներէ որ թիւլ շտաբին եզրակացական զօրաց պալատի դռնէն ներս մտնել : Այսինքն ծովային, Անգլիական հիւպատոսը, և բայց Արապի փառային խառն միւս բոլոր պաշտօնեաներն անոր այցելութեան քայլին Բամբի թիւին պալատը : Յետոյ միջոցներ ձեռք առնուեցան Աղեքսանդրիոյ մէջ կարգ և կանոն հաստատելու և Արապի փառային գէտ գնելու համար եթէ յարձակէր քաղաքին վրայ : Զրոյց կայ թէ Արապի փառ 8,000 զօրք և քանի մը հազար Պէտրոլներով կեցած է Գաֆրտուարի և Տամանկուրի մէջտեղ երկու թուղոյ դռնէն վրայ : Խառն հրաման զրկած է Արապի փառային ետ կենալ պատերազմական պատրաստութեան, և կը խորհի պաշտօնական հրամարակել զԱրապի և յայտարարել թէ ապստամբ է, բայց այս խորհուրդին գործադրութիւնը քիչ մը կ'ուշանայ որպէս զի հարկաւոր պատրաստութիւններ տեսնուին պաշտպանելու Նեղոսի տէլլային քաղաքներն Արապի մարդոց յարձակումներուն դէմ :

Տէրվիլ փառ յուլիս 7/19-ին Աղեքսանդրիոյն ձամայ ելաւ, և յուլիս 10/22-ին հասաւ Կ. պոլսի :

ԱՆԳՂԱՍ ԵՒ ԵՂԻՊՏՈՍ

Քանի մ'օր առաջ Անգլիոյ պաշտպանական կուսակցութեան անդամ Լոնտոնի մէջ մեծ ժողով մը բրին : Այս ժողովը մէջ ստանիլ գտնուեալ եղաւ թէ Անգլիոյ ներկայ կառավարութիւնն ըստ բաւականին ազգու կերպով չէր ընդհանրապէս, և որպէս տրուեցաւ խնդրել Մր. Կլաուդոնի կառավարութեան աւելի ազգու միջոցներ ձեռք առնել Եզրակացական մէջ խաղաղութիւն հաստատելու, և երկրին անխնայութեան ազատելու համար : Սակայն մինչ պաշտպանական կուսակցութեան մարդիկ կը պահանջէին կառավարութեան որ աւելի ազգու միջոցներ ձեռք առնու, կառավարութեան ներկայ պաշտպաններէն մին, Մր. Պրայմ, հրաժարական տուած է կառավարութեան ըրած պատերազմական պատրաստութեանց համար :

Թուրք լրագիրք, որ այնպէս խառն կը քննադատեն Մր. Կլաուդոնի աշխարհապարտութիւնը, գիտնալու են թէ Անգլիոյ ժողովուրդը գրեթէ միաձայնութեամբ կը պահանջէ որ կառավարութիւնն աւելի ազգու միջոցներ ձեռք առնու խառնութիւնը պահպանելու և եզրակացական մէջ կարգ և անդորրութիւն վերահաստատելու համար :

Յուլիս 4/16-ին Անգլիոյ ազգային ժողովը անդամներէն մին խառն քննադատեց կառավարութիւնը, վստահ չի Աղեքսանդրիոյ ամբողջութեան բարեփոխութեան մասով զօրք զրկած էր Աղեքսանդրիոյ անկարգութեանց առջեւ առնելու համար : Մր. Կլաուդոն պատասխանեց թէ կարելի չէր կանխուեալ թէ ամբողջութեան բարեփոխութեան պատճառաւ 10,000-15,000 հոգիէ բազմաթիւ բանակ մը նախ պիտի կողպատէր և այլքս քաղաքը, և ապա պիտի փախչէր :

Աղեքսանդրիոյ մէջ խառն իշխանութիւնը պահպանելու և հոն անդորրութիւն հաստատելու համար Անգլիացիք հիմա իւր 8,000 զօրք հանած են ցամաքը :

Աղեքսանդրիոյ հանուած Անգլիական զօրքն են ընդ հրամանատարութեամբ Ալիալը զօրապետին որ պատերազմեցաւ իրիմի մէջ, և ներկայ էր Սեպտուպուրի պաշարման և անկան : Այսուհետեւ յիշեալ զօրապետը գտնուած է երկու պատերազմի մէջ և, այսինքն Հնդկաստանի ապստամբութիւնը զսպելու համար բացուած պատերազմին, և Ալիալի մէջ Ալանթիկներու թաղաւորին դէմ մղուած պատերազմին մէջ :

Յուլիս 8/20 թուականու Աղեքսանդրիոյն զարնուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Արապի փառ կարած է Մահմադի ջրանցքն որ Նեղոս գետէն անուշ ջուր կը բերէր Աղեքսանդրիա : Այս գործը թըլ-

նամութեանց սկզբնաւորութիւն պիտի համարուի Անգլիոյ կողմէն :

Անգլիա և Գաղիա պայմանագրութիւն կնքած են որ Սուէզի ջրանցքը խառն զօրք գրաւուի երեք ամսուան համար իւր երկու շաբաթ առաջ Անգլիոյ կառավարութիւնը յեղիպոսս զրկեց Հոսթինս անուն ծովապետը Սուէզի ջրանցքը պաշտպանելու յատուկ նպատակաւ :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս ծանուցուած էր անցեալ շաբաթ գետապետ Բ. Գրան ծանուցագիր մը մատուցանելով առաջարկեցին այս ինչ և այն ինչ պայմաններով զօրք զրկել յեղիպոսս : Բ. Գրան այս ծանուցագրին ի պատասխանի գրած թղթին մէջ չըսեր թէ զեռապետաց առաջարկութիւնը կ'ընդունի կամ ոչ, բայց կը յայտարարէ թէ պատրաստ է իւր կողմէն երեւոյթանալ զեռապետաց հետ մէկտեղ խորհիլ թէ ինչ միջոցներ ձեռք առնուելու են եզրակացական մէջ կարգ և կանոն հաստատելու համար :

Այսինքն թուրքիոյ կողմէն երեւոյթանալու կարգուած է, և անցեալ շաբաթ օր զեռապետաց հետ տեսնուեցան ի թէրապիտ :

Նիւ-Եորք Հերալտ լրագրին խառն գիրք, Մր. Պէնէդ, քանի մը օր առաջ Կ. պոլս եկաւ Նամուա անուն գեղեցիկ շոգենաւով զոր յատկապէս շինել տուած է շատ ծախքով : Մր. Պէնէդ մինչ Կ. պոլս էր Վեհ. Սուլթանին ներկայացաւ, և Վեհ. Սուլթանը տեսնելէն քիչ ետքը ծախքով եկաւ Աղեքսանդրիա երթալու : Վեհ. Սուլթանը երկրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան շնորհած է Մր. Պէնէդի :

Անցեալ երկուշաբթի երկույ գողեր մտան Հայաստանի երկաթուղոյ ետն ընկնելու կայանին տեսուչ Պ. Պալեանի տունը և գողացին իւր 250 լիրա : Գողութեան տեսն Պ. Պալեան բացակայ էր, բայց երբ տուն գործած, տեսուչ գողերը որ կը մեկնէին, և օգնութեան համար մարդ կանչեց : Ասոր վրայ գողերը կրակ բրին Պ. Պալեանի վրայ, և քանի ծանրապէս վիրաւորուելով փախան :

Յուլիս 6/18-ի գիշերն ահաւոր հրդեհ մը պատահեցաւ Զմիւռնիոյ մէջ : Հրդեհն եկաւ Հրեայ նաւորաւորութիւնը խառնութիւն, և տեւեց 11 ժամ և միայն գործածուց իւր 600 շէնք, որոց մէջ կար մէկիւթ մը : Հրկիզեց մէկ փառ մասն Յոյն, մէկ երրորդը Թուրք և մնացեալը Հրեայ էին : Երեկոյն չէր ի սկզբան հրդեհին առաջնու, քանիք փողեցները շատ նեղ էին, ջուրը քիչ էր և կրակը մարելու գործիներն անօգուտ : Խեղճ հրկիզեց մնացած շատ մեծ է :

ՍՅՆԵՐԻՍԻԱ

Մօտերս Եւրոպի կայսերական պալատին քովերը մեծ շէնքի մը հիւրերը զբոսնեցան : Կ'ըստ թէ նոր շէնքը պիտի ըլլայ զօրանոց : Սիլվիոյն գրուած և Նէպոլոն լրագրին մէջ հրատարակուած նամակ մը կ'ըսէ թէ Բոսնիոյ մօտ արտ հնձող քանի մը մշակներ մեղր ուտելով թունաւորուած են : Ստպան պանդանի մինչեւ Ատաբազար նոր ծամուած շինութիւնը փութով յառաջ կը տարուի : Իսպանի Եւրոպի լրագրին մէջ հրատարակուած տեղեկութեանց նախելով Պալեարիոյ մէջ իշխանին բռնութեան դէմ, մանաւանդ ընտրութեանց եղանակին, երեսփոխանաց թուայն և միւսը ազատութեան նկատմամբ կառավարութեան ընթացքին դէմ գանդատել սկսած են անոնք իսկ որ յառաջագոյն կուսակցից էին իշխանին և իշխանին կուսակցաց թիւը հետզհետէ նուազելու վրայ է : Եւրոպական շնորհք կ'ըլլան ազատուելու զմ. Չանքաֆ, ազատականաց զուլիք, որ գեռ բանտարկուած է Վրանայի մէջ : Գաղիայի մէջ իրաց վիճակին վրայ դէշ լուրեր տարածուեցան քանի մ'օր, բայց յուլիս 5/17 թուականու հեռագիր մը կ'ըսէ թէ մինչեւ յիշեալ թուականը հանգաւորութիւն կը տրիւր հոն : Սակայն և այնպէս Գաղիայի վիճակը գեռ անձկութիւն կը պատճառէ, քանի քանի մ'օր առաջ խառն հրաման զրկեց Գաղիայի գտնուող պաշտօնականաց Աղեքսանդրիա գալ, բայց եզրակացական բանակին մէջ գտնուած օտարազգի պաշտօնականաց մի-

այն հնազանդելով այս հրամանին ներկայացան խառն : Յետոյ շատ Եւրոպացիներ Գաղիայէ մեկնեցան : Ուրիշ Եւրոպացիք որ Սուէզ էին, Բոր Սաիտ եկած են : Գաղիոյ առաջին պաշտօնեայն արտօնութիւն ուղարկէ ազգային ժողովէն 40 միլիոն ֆրանք ծախք ընել Եզրակացական գործոց նկատմամբ նաւային պատրաստութեանց համար : Եւրոպական Եզրակացական գործոց ծախքին համար ստակի մեծ գումար մը ուղարկէ ազգային ժողովէն : Եւրոպական Հերալտի կուսակալ Էյուպ խառն որ 1880-ին Գաղիոյ արտօնութիւն և Հերալտի մէջ տեղ Անգլիական կառավարութիւնը զօրաց յաղթեց, և յետոյ յաղթուեցաւ Անգլիացիներէ, հիմա կը բնակի ի Դեհրան : Պարսից կառավարութիւնն անոր յատկացուած է ապարանք մը, և ամսական իւր 600 սուլոյ թոշակ :

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Արապի փառ յայտարարութիւն մը հրատարակելով կ'ըսէ թէ անհաշտելի հակառակութիւն պիտի ընէ Անգլիոյ դէմ կ'ամբաստանէ զիմա իրեւ մատնել Անգլիոյցոց գործակից ըլլալուն համար, կը յայտարարէ թէ երկիրը զինուորական օրինաց ներքեւ գրուած է, թէ եզրակացաց իրեն միայն պիտի հնազանդին, և անհնազանդութեան ամէն գործ ինք պիտի պատժէ :

Խառն ալ յայտարարութիւն մը հանուելով պաշտօնէ ձգած է զԱրապի փառ, և ապստամբ հրատարակած է գիտ : Հրաման ըրած է բանակին չհնազանդիլ Արապի, և ծանուցած է ժողովուրդեան ընտ առեւ շատ անոր :

Արապի փառային զօրքը մնացած են Գաֆրտուար, և անոր բոլոր զօրաց թիւը կը հաշուուի իւր 12,000 : Արապի փառ ունի Գրուրի շատ մը թնդանթներ, բայց որովհետեւ զինուորներն չատերը փախած են, կանոնաւոր զօրք շատ չունի : Անցեալ շաբաթ օր Անգլիական զօրաց հրամանատարն եկաւ քննելու ծամուած գէտ Արապի փառային բանակած տեղն, և խառն մը զօրք զրկեց երկաթուղին կորելու : Այս զօրաց խառն յառաջ քալեց Աղեքսանդրիոյն մինչեւ վեց մղոն անդին, ուր պատահեցաւ Արապի յառաջագոյն զօրաց մէկ մասին, և կուտեց իմանց հետ զանոնք ի փախուած գործածուց, և երկաթուղոյ գիծը կորելով ետ գործած : Անգլիական զօրքը հիմա Ապալիք և Բամբի են : Զրոյց կայ թէ Արապը Բոր Սաիտին իւր երկու ժամ հեռու կէտից ընդհանրուած բոլորովը պատանշներ չինած են :

Անգլիոյ կառավարութիւնը շոգենաւահան ընկերութիւններէ 54 շոգենաւ վարձած է եզրակացական զօրք փոխադրելու համար Հրաման զրկած է նաեւ Հնդկահաստան 55 շոգենաւ վարձել հոն անկէ Եզրակացական զօրք փոխադրելու համար : Նաեւ Գաղիա պատրաստութիւն կը տեսնէ 5,000 ծովային զօրք զրկել յեղիպոսս :

Զրոյց կայ թէ անկարգութիւնը պատահած են ի Պէնհա, Տամիզդա և Դանդա, որ Եւրոպի տէլլային մէջ եզրակացական քաղաքներ են, բայց գեռ ստուգել զիցանոնք չէ թէ ինչ էին այն անկարգութիւնը : Յուլիս 11-ին մինչեւ յուլիս 20 Սուէզի ջրանցքին անցան 78 նաւեր Գաղիայէն առնուած վերջին լրաց յայեալ Արապը Հրէից թաղին վրայ յարձակելով շատ անգլիական զօրքած են : Աղեքսանդրիոյն առնուած վերջին լուրերը կը ծառայանան թէ շատ մը կարելի չէ շէնքեր պահպանուած են այն շէնքերու մէջ մնացողներուն քաջութեամբ :

ՍՏԱԿԻ ԳԻՆԵՐԸ

Յուլիս 12/24, 1882	
Գոտորիտ	12.47 Բուժ. երկ. բաժինք 52
ԳՐԱՄԻՔ, Օսմ. իրան 100 է	
Մէլիայից	108. 2 Բուժային բոլ 90.10
Թղթապար	4070 Նորուէն 87.30
Մէլիայից	206.10 Գրիմից 51.40
Պէշիլիք	211.20 Անգլ. լիրա 110. 8
Անգլից	126.30 Մանիք Եզրակացական 9. 3

Ամերիկայի միսիոնարաց ընկերութեան կողմէն խմբագիր շ. Բ. Կրին

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ
Չազմագրութ. Յակոբեան խոս, Թիւ 12.